

Protokoll fra møte i Statens seniorråd

Dato: 7.- 8. desember 2016

Klokkeslett: Onsdag 7. desember kl. 11.30 til torsdag 8. desember kl. 13.00

Sted: Holmenkollen Park Hotell

Til stede: Wenche Frogn Sellæg, Erik Råd Herlofsen (til sakene 46-52/16, 54/16 og 56/16), Carl I. Hagen (til sakene 53/16, 55/16 og 57-60/16), Turid Wickstrand, Rita Lekang, Hans Olav Tungesvik, Tora Aasland, Ole Mathis Hetta.

Forfall: Liv Thun

Fra sekretariatet: Eilin Ekeland, Wenche Halsen (til sakene 46-52/16, 54/16 og 56/16), Anne Kjersti Toft, Irene Sørås, Ingrid Køhler Knutsen (ref)

Saksliste:

Sak	Tittel	Sakstype
46/16	Innkalling og saksliste	Beslutning
47/16	Fremtidens bolig og boformer	Diskusjon
48/16	Digitalisering og IKT	Beslutning
49/16	Arbeidsmiljøets betydning for fastholdelse av eldre arbeidstakere - forskningsprosjekt	Diskusjon
50/16	Mobilisering mot ensomhet	Diskusjon
51/16	Økonomi	Beslutning
52/16	Samarbeid med Arendalskonferansen	Orientering
53/16	Seniorpolitisk redegjørelse	Diskusjon
54/16	Utredning om tilpasning av arbeidslivet	Orientering
55/16	Oppfølging strategi for et aldersvennlig samfunn	Orientering
56/16	Møte divisjonsdirektør Linda Granlund	Orientering
57/16	NyAnalyse - Verdien av aktive pensjonister	Orientering
58/16	Portalløsning for hverdagsteknologi	Orientering
59/16	Møteplan 2017	Beslutning
60/16	Eventuelt	

46/16 Innkalling og saksliste

Det var ingen kommentarer til innkalling og saksliste.
Sak til eventuelt: Floke - Samfunnsinnovasjonsprogram

Vedtak:

Innkalling og saksliste godkjent

47/16 Fremtidens bolig og boformer

Rådet har i et tidligere rådsmøte behandlet en sak om bolig og eldre. Hensikten med den saken som nå var lagt fram, var å utdype noen flere perspektiv som rådet kan ta inn i den seniorpolitiske redegjørelsen knyttet til fremtidens boliger og boformer for eldre.

Saksfremstillingen omhandlet boligformer og bofelleskap samt universell utforming, aldersvennlighet og stimulerende lokalsamfunn.

Rådet ønsker å fokusere på mer avgrensede temaer som rådet mener er viktig innenfor boligtemaet. Tilpasning av den enkelte bolig er av stor betydning. Det er også et bomiljø som stimulerer til sosialt fellesskap og som legger til rette for å bo i et livsløpsperspektiv.

Vedtak:

Rådet tar notatet til etterretning. Sekretariatet kommer tilbake til rådet med konkrete anbefalinger innenfor boligsaksfeltet.

48/16 Digitalisering og IKT

Rådet har i et tidligere rådsmøte ønsket en sak om IKT. Saksfremstillingen tar utgangspunkt i utfordringen med digital kommunikasjon og peker på tre utfordringer; hvordan få alle på nett, hvordan holde seg ajour med utviklingen og nye løsninger og ivaretagelse av brukere som ikke lenger mestrer digitaliseringen på grunn av redusert funksjon.

En rapport om tiltak som kan bedre befolkningens digitale deltakelse og kompetanse er utarbeidet av DAMVAD på oppdrag av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Regjeringen har kommet med en ny melding til Stortinget om IKT; Meld. St. 27(2015-2016) som ble behandlet i Stortinget 29. november. Meldingen varsler et digitalt takstskifte og høyere ambisjonsnivå generelt. Når det gjelder digital kommunikasjon viderefører regjeringen føringene fra forrige stortingsmelding. I oppfølgingen av den forrige meldingen har departementet pålagt offentlige virksomheter å ta i bruk digitale postkasser. Dette skulle vært på plass innen utgangen av første kvartal 2016.

Rådet peker på at en del konkrete anbefalinger som er gitt i DAMVAD-rapporten, ikke er fulgt opp i meldingen og ikke i komitébehandlingen i Stortinget. Det kan også synes som om den offentlige debatten ikke fokuserer på hvordan man skal motivere de som ikke er digitale til å bli det.

Vedtak:

Statens seniorråd mener det må være én felles digital løsning for kommunikasjon med offentlige etater. Rådet ber sekretariatet komme tilbake til rådet med en ny sak som tar utgangspunkt i anbefalingene i DAMVAD- rapporten og Stortingets behandling av meldingen.

49/16 Arbeidsmiljøets betydning for fastholdelse av eldre arbeidstakere – forskningsprosjekt

Anne Inga Hilsen fra Fafo og Ingrid Sivesind Mehlum fra Statens institutt for arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) orienterte om to ulike forskningsprosjekt.

Orientering om VAM-prosjektet:

Prosjektet er et kompetanseprosjekt for å frambringe kunnskap om mobilitet for 50+ befolkningen. Statens seniorråd er en samarbeidspart i prosjektet som Fafo er ansvarlig for.

Sentrale forskningsspørsmål:

- Hvem flytter på seg?
- Hvordan ser bildet ut? Frivillig/ufrivillig, innelåsing/fastlåsing, aldersdiskriminering
- Sammenligne Norge og UK
- Bruke survey og registerdata for analyse i tillegg til caseundersøkelser

Rådet spilte inn at kompetanseutvikling er viktig for at seniorer kan være mobile i arbeidsmarkedet, og at seniorer må få sin selvfølge del av denne kompetanseutviklingen.

Presentasjon av et Nordisk samarbeidsprosjekt:

Nordisk ministerråd har gitt et oppdrag til forskningsmiljø fra de respektive nordiske landene «å sammenstille og utbre kjennskapen til den eksisterende kunnskapen om betydningen av arbeidsmiljøet - i samspill med andre faktorer - for fastholdelse av eldre arbeidstakere på arbeidsmarkedet i et komparativt nordisk perspektiv.» Prosjektet er en kunnskapsstatus. Formålet er å sammenstille og utbre kjennskapen om betydningen av kunnskapen om betydningen av arbeidsmiljøet. I prosjektet ønsker man å se på hvilke faktorer som påvirker avgangsmønsteret.

Forskerne ønsket å høre hvilke temaer rådet er særlig opptatt av og hvordan denne type kunnskap kan brukes i rådets virksomhet. Rådet er opptatt av hvilken betydning arbeidsgiveres/lederes holdning har å si for avgangsmønster. Videre at likestillingsperspektivet er inne i prosjektet.

Vedtak:

Rådet tar saken til orientering.

50/16 Mobilisering mot ensomhet

Det har tidligere vært diskutert om rådet skal ta initiativ til en folkebevegelse mot ensomhet etter mulig modell av Danmark. Det ble også henvist til dialog med Pensjonistforbundet om temaet. Rådet signaliserte på sitt møte i juni at de ønsket å gå videre med initiativet. Saksfremstillingen viser til det arbeidet som gjøres både av nasjonale myndigheter og aktører i det sivile samfunn. Regjeringen er opptatt av tematikken og det er satt av tilskuddsmidler til ulike tiltak.

På bakgrunn av saksfremstillingen ønsker ikke rådet å gå videre med det opprinnelige initiativet. Rådet mener temaet er viktig, men oppfatter at det er mange aktører som arbeider godt med tiltak på feltet.

Vedtak:

Rådet tar saken til etterretning.

51/16 Økonomi

I saksfremstillingen vises det til at Helsedirektoratet har fått kutt i sine budsjett de siste årene. Det samme skjer i departement og andre direktorat. Budsjettet til rådet for 2017 er derfor også foreslått redusert.

Rådet mener det er et prinsipielt spørsmål hvorvidt rådet anses som en del av helseforvaltningen der rådets økonomi og personalforvaltning blir en del av Helsedirektoratet og dermed må ta sin del av pålagte nedskjæringer.

Vedtak:

Rådet ønsker å stå som egen post på statsbudsjettet. Rådsleder, på vegne av Statens seniorråd skriver et brev til politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet om å få rådet som en egen post på statsbudsjettet fra 2018. Subsidiert at departementet gir rammene for rådet i oppdragsbrevet til Helsedirektoratet. Dette kan skje for 2017.

For 2017 ber rådet om opprettholdelse av rammen fra tidligere år med tillegg for prisveksten.

52/16 Samarbeid med Arendalskonferansen

Rådet har ved flere anledninger diskutert muligheten for å være med på den årlige Arendalskonferansen. Sekretariatet har deltatt på møter med alle samarbeidspartnerne og med prosjektleder for å dele våre tanker og innspill til konferansen i 2017. Sekretariatet har fokusert særlig på muligheten for å kunne kjøre noen scenarier med fremtidsperspektiv. Målet med dette initiativet er å få visjoner om et fremtidig samfunn å bli gammel i, inn på Arendalskonferansens program. I den forbindelse ble det tatt initiativ til et besøk hos foresight-miljøet hos Government Office for Science i London som har erfaring med slike prosesser.

Sekretariatsleder Eilin Ekeland orienterte om besøket 1. desember. På møtet deltok to representanter for Arendalskonferansen, én fra KS, og fra sekretariatet deltok sekretariatsleder sammen med Ingrid Køhler Knutsen. Konklusjonen etter dette besøket er at en foresight-prosess er mer krevende enn at det lar seg gjennomføre på selve konferansen, men kanskje sees i sammenheng med innovasjonsnettverket til KS. Arendalskonferansen ønsker at Statens seniorråd skal være en partner i konferansen og vil jobbe videre ut fra noen idéer som ble tatt fram som resultat av turen til London.

Vedtak:

Rådet tar saken til orientering og samarbeider videre med Arendalskonferansen.

53/16 Seniorpolitisk redegjørelse

Temaet om kompetansepolitikk for fremtiden er lagt fram som et diskusjonsgrunnlag for hvilke tiltak rådet ønsker skal tas inn i redegjørelsen. Saksfremstillingen hadde oppstilt en rekke konkrete tiltak som utgangspunkt for rådets diskusjon. Punktene ble gjennomgått og diskutert.

Vedtak:

Sekretariatet arbeider videre med redegjørelsen ut fra innspillene fra rådet.

54/16 Utredning om tilpasning av arbeidslivet

Arbeids- og sosialdepartementet satt i september 2015 ned et utvalg som skal vurdere tilpasninger i arbeidslivet med sikte på å kunne ytterligere heve eller fjerne aldersgrensen i arbeidsmiljøloven. Utredningen ble lagt fram 1. desember 2016.

Nestleder Erik Råd Herlofsen redegjorde for innholdet i utredningen. Flertallet mener at aldersgrensene ikke bør heves nå. Utredningen tar også for seg de ulike seniorgodene. Det virker som om godene har en positiv funksjon som motivasjon for de som bruker dem. Utredningen peker på at det er viktig å få de yngre eldre til å stå lengre i arbeid framfor å få de eldste arbeidstakerne til å stå lengre. Ellers pekes det også på at retten til dagpenger og

sykepenger faller bort etter 67 år og betydningen av kompetanseheving for eldre. Rådet bør avgi en uttalelse, men må ha tid til å gå grundigere inn i den.

Vedtak:

Sekretariatet kommer tilbake med en sak på neste rådsmøte om utredningen på bakgrunn av diskusjonen i rådet.

55/16 Oppfølging strategi for et aldersvennlig samfunn

Helse- og omsorgsdepartementet ved statssekretær Fredrik Wang Gierløff og avd.direktør Elin Anglevik orienterte om oppfølgingen av strategien for et aldersvennlig samfunn.

Departementet har ansvar for å følge opp og koordinere oppfølgingen av strategien også mot de andre departementene.

Statssekretæren redegjorde for noen av temaene som ligger under strategien.

Departementet har gitt oppdrag til SSB om et fremskrivningsarbeid i forhold til hvor folk bor, hva slags utdannelse de har og andre forhold som er av betydning for fremtidens demografi.

Lengre deltakelse i arbeidslivet ligger hovedsakelig til Arbeids- og sosialdepartementet.

Digital kompetanse hos eldre er sentralt for regjeringen. Aktiv aldring er gitt som føringer inn i alt folkehelsearbeid som gjøres ute i kommunene. Rådet ble utfordret på hva som er den viktigste tematikken som bør løftes i offentligheten.

Rådet pekte på at tverrdepartementalt arbeid knyttet til temaene i strategien oppleves som en utfordring. Departementet utfordres på å engasjere seg inn mot de andre departementene via regjeringskonferansene. Harmonisering av lovverket med hensyn til aldersgrenser for offentlige ansatte og kompetanseutvikling for eldre i arbeidslivet var noen av temaene rådet spilte inn. Aldersdiskriminering og eldre som ressurs er andre temaer som rådet er opptatt av og som det er et stort potensiale i å utnytte. Rådet venter spent på den nye loven på likestillings- og diskrimineringsområdet.

Rådet ga klart uttrykk for at alder må være med i den nye loven mot diskriminering og ba statssekretæren ta dette videre til statsråden for at han må engasjere seg sterkt i dette når regjeringen tar sin beslutning.

Vedtak:

Rådet tar orienteringen til etterretning.

56/16 Møte divisjonsdirektør Linda Granlund

Divisjonsdirektør for folkehelse i Helsedirektoratet, Linda Granlund, presenterte seg selv og fortalte om hvilke oppgaver knyttet til eldre som ligger til divisjonen.

Hun pekte på at privat, frivillig og offentlig sektor må jobbe tettere sammen for å nå de store folkehelsemålene. Divisjonen er hovedansvarlig for å følge opp strategien for et aldersvennlig samfunn. Det er igangsatt tre forskningsprosjekter; kommunenes planlegging og tiltak for en aldrende befolkning, kunnskap om medvirkning for hvordan eldre kan delta og et scenarioprojekt om lengre deltakelse i arbeidslivet. Dette er prosjekter hvor eksterne fagmiljøer er engasjert. Divisjonen forvalter flere tilskuddsordninger som er rettet mot ulike tiltak for eldre. Divisjonen har også en avdeling som jobber med forebyggende helsetjenester. Her er frisklivssentralene i kommunene viktige aktører. Rådet pekte på at enkeltkommuner har satt aldersgrenser for deltakelse. Det ble også pekt på behovet for veiledning og brosjyre spesifikt på styrketrening for eldre.

Vedtak:

Tatt til orientering.

57/16 NyAnalyse - Verdien av aktive pensjonister

Rådet har inngått avtale med NyAnalyse om et oppdrag for å få mer innsikt i hvilken økonomisk verdi den frivillige innsatsen pensjonister yter representerer. Utredningen skal bidra til en økt forståelse for hvordan eldre er en viktig samfunnsressurs også når de har avsluttet sin yrkeskarriere og blitt pensjonister.

NyAnalyse presenterte sine foreløpige resultater av utredningen i møtet. Rådet mener resultatene er veldig spennende og interessante. Det er stor interesse i rådet for å arrangere et frokostseminar om rapporten i tilknytning til rådsmøtet 9. februar.

Vedtak:

Tatt til orientering.

58/16 Portalløsning for hverdagsteknologi

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) har utarbeidet en rapport om hverdagsteknologi på oppdrag fra Deltasenteret (Bufdir). Bakgrunnen for dette er den store utviklingen innen teknologiske løsninger for en enklere hverdag som kan bidra til mer aktivitet for personer med redusert funksjonsevne. Rådet er bedt om å gi innspill til rapporten. Sekretariatet har i samråd med rådsleder utformet et svarbrev der rådet anbefaler utviklingen av en slik portalløsning.

Vedtak:

Rådet tar saken til etterretning.

59/16 Møteplan 2017

Rådets møter er en svært viktig del av rådets arbeid, og det er viktig at rådet så langt mulig er fulltallig på møtene.

Vedtak:

Møtedatoer for Statens seniorråd i 2017 er:

9. februar

30. mars

1. juni

7. september

19. oktober

29. – 30. november

60/16 Eventuelt

Floke – Samfunnsinnovasjonsprogram

Saksframstilling ble lagt fram ved starten av møtet.

Neste halvår skal det startes et samfunnsinnovasjonsprogram om et aldersvennlig samfunn og aktiv aldring. Det er et forretningsutviklingsfirma som har tatt initiativ til, og vil drive, prosessen, men de inviterer interesserte aktører fra privat, offentlig og frivillig sektor inn i samarbeidet. Tematikken som løftes er hvordan sikre aktiv og sunn aldring, fortsatt (og økt) deltakelse i samfunnet og hjemmearenaen (fremtidens boformer, trygghet i hjemmet osv). Prosjektet kalles Floke.

Diskusjonen i rådet viste noe usikkerhet i forhold til hva rådet kan få ut av det. Rådet ser nytten, men må få svar på viktige spørsmål før det bestemmer seg. Det er avgjørende at rådet får vite hvilke andre aktører som forplikter seg til å gå inn.

Vedtak:

Rådet tok ikke endelig bestemmelse i saken, men avventer til det er avklart hvilke av aktørene som har forpliktet seg til å delta og før det foreligger en oversikt over økonomien i prosjektet. Rådsleder deltar på oppstartsmøtet 15. desember. Rådsleder lager en sak om deltakelse etter dette møtet som rådet tar stilling til.